

Przedmiotowe zasady oceniania z geografii w Szkole Podstawowej im. s. Czesławy Lorek w Biczycach Dolnych

Zasady oceniania z geografii zostały opracowane na podstawie:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych wraz z późniejszymi zmianami
2. Statutu Szkoły Podstawowej im. s. Czesławy Lorek w Biczycach Dolnych
3. Wewnętrznych Zasad Oceniania w Szkole Podstawowej im. s. Czesławy Lorek w Biczycach Dolnych
4. Programu nauczania geografii „Planeta Nowa”

I FORMY I ZASADY OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

Prace pisemne w klasie			
Forma	Zakres treści nauczania	Częstotliwość	Zasady przeprowadzania
Prace klasowe (1 h lekcyjna)	jeden dział obszerny lub dwa mniejsze działy	Co najmniej jedna praca klasowa w półroczu	zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem informacja o pracy klasowej zanotowana wcześniej w dzienniku lekcyjnym
Sprawdziany (do 20 min)	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	Co najmniej jeden sprawdzian w półroczu	zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem informacja o sprawdzianie zanotowana wcześniej w dzienniku lekcyjnym
Kartkówki (do 15 min)	Materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	Częstotliwość dowolna	Bez zapowiedzi
Prace pisemne w domu			

Pisemne prace domowe	materiał nauczania z bieżącej lekcji lub przygotowanie materiału dotyczącego nowego tematu	Co najmniej jedna praca w półroczu	zróżnicowane zadania zgodnie z realizowanym materiałem
Inne prace domowe	- zadania związane z projektami edukacyjnymi - wykonywanie plakatów, prezentacji PowerPoint do bieżącego materiału	Częstotliwość dowolna	zadania kierowane do pracy w grupach lub dla uczniów szczególnie zainteresowanych geografią
Mapy konturowe	materiał nauczania z bieżącej lekcji	Co najmniej raz w półroczu	Mapy oceniane w oparciu o skalę procentową. - Wszystkie prawidłowo zaznaczone obiekty na mapie dają możliwość otrzymania oceny bardzo dobrej. - dodatkowa staranność, czytelność zapisu, używanie legendy kolorystycznej na mapie w celu dokładniejszej lokalizacji obiektu dają możliwość uzyskania oceny wyższej niż bardzo dobra
Odpowiedzi ustne			
Ustne sprawdzenie wiadomości	materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	minimum jedna w półroczu	bez zapowiedzi
Pytania aktywne	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	częstotliwość dowolna, w zależności od predyspozycji uczniów	uczniowie sami zgłaszają się do odpowiedzi lub są wyznaczani przez nauczyciela. Uczniowie otrzymują plusy /minusy, które rozliczane są w systemie: Pięć plusów – ocena bdb. Pięć minusów – ocena nast.
Referowanie pracy grupy	lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	w zależności od metod pracy stosowanych na lekcji	W każdym kolejnym referowaniu powinny zmieniać się osoby referujące

Praca na lekcji	bieżący materiał nauczania	jedna lub dwie oceny w półroczu	oceniana jest aktywność, zaangażowanie, umiejętność pracy w grupie lub w parach. Uczniowie otrzymują plusy /minusy które rozliczane które rozliczane są w systemie: Pięć plusów – ocena bdb. Pięć minusów – ocena nast.
------------------------	----------------------------	---------------------------------	---

Udział w konkursach przedmiotowych

Laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim oraz laureat lub finalistą ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej, otrzymuje z danych zajęć edukacyjnych najwyższą pozytywną roczną ocenę klasyfikacyjną.

II POZOSTAŁE PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA

1. Pisemne prace klasowe, sprawdziany

- Pisemne prace klasowe są obowiązkowe.
- W przypadku nieobecności usprawiedliwionej uczeń musi napisać pracę klasową w terminie ustalonym przez nauczyciela jednak nie później niż w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły.
- Obowiązkowej poprawie podlegają oceny niedostateczne, pozostałe za zgodą nauczyciela.
- Do dziennika wpisywane są obie oceny, a pod uwagę jest brana ocena z poprawy, nawet jeśli jest niższa od wyjściowej. Ocena z poprawy zostaje oddzielona od oceny uzyskanej w pierwszym terminie znakiem (/)np. **1/5**
- Zadania w pracach klasowych i sprawdzianach są punktowane. Sumę uzyskanych punktów przelicza się wg skali stopniowej procentowej zamieszczonej poniżej

2. Kartkówki

- Sprawdzane w ciągu jednego tygodnia
- Nieobecność na kartkówce nie obliguje ucznia do jej napisania
- Kartkówka zastępuje wypowiedź ustną i może być ich wiele
- Zadania w kartkówkach są punktowane. Sumę uzyskanych punktów przelicza się wg skali stopniowej procentowej zamieszczonej poniżej

3. Wymagania na poszczególne oceny szkolne z prac pisemnych

a) celujący	100% + zadania dodatkowe
b) bardzo dobry	90 - 99% maks. liczby punktów,
c) dobry	75 - 89% maks. liczby punktów
d) dostateczny	50 - 74% maks. liczby punktów,
e) dopuszczający	35 - 49% maks. liczby punktów,
f) niedostateczny	0 - 34% maks. liczby punktów.

Ocena może być oznaczona + lub – jeśli:

a.) + wiadomości i umiejętności w danym zakresie nieznacznie przewyższają wymagania przypisane danej ocenie, nie osiągając jednocześnie wymagań do oceny o jeden stopień wyżej.

b.) - wiadomości i umiejętności w danym zakresie nieznacznie odbiegają od wymagań przypisanych danej ocenie, ale znacznie przewyższają wymagania od oceny o jeden stopień niżej.

- Zarówno uczeń jak i rodzic ma prawo wglądu do prac ucznia, przy czym zastrzega się, że prace pisemne ucznia nie mogą być udostępniane rodzicowi/prawnemu opiekunowi, uczniowi do domu. Nie mogą być także kserowane, kopiowane, skanowane, itp.. Nie umożliwia się także robienia zdjęć takiej pracy
- Wgląd do pracy pisemnej ucznia odbywa się podczas indywidualnego spotkania z rodzicem/prawnym opiekunem, dniach otwartych w terminie dogodnym dla nauczyciela i rodzica oraz dla ucznia podczas lekcji.

4. Odpowiedzi ustne

- W odpowiedziach ustnych ocenia się zawartość rzeczową, uzasadnienie, język geograficzny. Dodatkowe pytania lub pomoc nauczyciela powodują obniżenie oceny
- Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do odpowiedzi ustnej bez konsekwencji 1 raz w semestrze jeśli tygodniowo realizuje 1 godz. geografii lub 2 razy jeśli realizuje 2 godz. Kolejne zgłoszenie nieprzygotowania po wyczerpaniu dozwolonej jego ilości skutkuje wpisem oceny niedostatecznej
- Nieprzygotowanie zgłasza nauczycielowi przed lekcją lub na jej początku, najpóźniej po sprawdzeniu listy obecności i zapisaniu tematu lekcji
- **np.** nie obejmuje sprawdzianów i zapowiedzianych kartkówek
- Zgłoszenie nieprzygotowania ucznia do lekcji w ramach ilości **np.** mu przysługującej obejmuje :
 - nieprzystąpienie do odpowiedzi w przypadku jej wyznaczenia przez nauczyciela
 - brak pomocy naukowych, przyborów, materiałów zapowiedzianych przez nauczyciela
 - możliwość nie przystąpienia do niezapowiedzianej kartkówki
 - brak zadania domowego bez wpisu **bz** do dziennika

5. Prace domowe

- Uczeń , który nie wykona zadania domowego otrzymuje adnotację bz (brak zadania bz1, bz2...bz5) piąte zgromadzone bz skutkuje wpisem do dziennika -zachowania ucznia informacji i obniżeniem jego zachowania o jeden stopień na półrocze.

- Uczeń, który zostanie złapany na ściąganiu, otrzymuje każdorazowo wpis z oceną niedostateczną z przedmiotu z którego odpisywał określone treści.
- Osoba, która udostępniała zadania domowe, informacje podczas pisania kartkówek, sprawdzianów, itp. otrzymuje za każdym razem uwagę z zachowania. Czwarta uwaga skutkuje obniżeniem oceny z zachowania o jeden stopień

6. Praca na lekcji

Uczeń może otrzymać ocenę bardzo dobrą jeżeli:

- aktywnie uczestniczy w lekcji z zadawaniem pytań aktywnych,
- przygotowuje materiały do przyszłej lekcji
- Uczniowie otrzymują plusy /minusy które rozliczane są w systemie:
Pięć plusów – ocena bdb.
Pięć minusów – ocena nast.

7. Nieobecność ucznia

- udział w różnego typu zawodach i konkursach przedmiotowych nie zwalnia ucznia z odrabiania pracy domowej, czy pisania pracy klasowej – termin odrobienia pracy dogodny dla ucznia ustala nauczyciel z określeniem dokładnej daty, ale nie później niż na następnej lekcji z danego przedmiotu.
- Uczniowie reprezentujący szkołę mają obowiązek również zapoznać się z tematyką lekcji czy innych zajęć w czasie ich nieobecności.
- Jeśli uczeń reprezentował szkołę na zawodach sportowych czy innych konkursach, nauczyciel nie wpisuje uczniowi (bz) , jeśli praca domowa zadana była w czasie jego nieobecności, a zadanie do wykonania było w następnym dniu.
- Nieobecność ucznia na 3 kolejnych lekcjach: uczeń ma obowiązek uzupełnienia zaległości najpóźniej do jednego tygodnia, uczeń jest również zwolniony z pisania kartkówki i odpowiedzi ustnej
- Nieobecność tygodniowa lub nieobecność na trzech kolejnych lekcjach z przedmiotu nie zwalnia ucznia z pisania zapowiedzianej pracy klasowej i zapowiedzianego sprawdzianu, jeśli jego zapowiedź odbyła się podczas obecności ucznia na zajęciach
- Jeśli uczeń jest nieobecny w szkole w dniu, w którym odbyła się zapowiedziana praca klasowa lub odbył się zapowiedziany sprawdzian i nieobecność ta jest przez rodziców (prawnych opiekunów) usprawiedliwiona, ma on obowiązek zaliczyć materiał najpóźniej na następnej lekcji z danego przedmiotu, z którego była praca klasowa lub był sprawdzian, bądź według ustaleń nauczyciela.

III. Sprawdzenie i ocenianie sumujące postępy ucznia

Podsumowaniem edukacyjnych osiągnięć ucznia w danym roku szkolnym są **ocena śródroczna** i **ocena roczna**. Wystawia je nauczyciel po uwzględnieniu wszystkich form aktywności ucznia oraz wagi ocen cząstkowych.

1. Ocenę ustala się biorąc w pierwszej kolejności pod uwagę oceny :
 - prace klasowe, sprawdziany,

- kartkówki i odpowiedzi ustne,
 - praca własna na lekcji, aktywność podczas zajęć,
 - rozwiązywanie zadań i ćwiczeń,
 - zadania nadobowiązkowe (konkursy, referaty, projekty, opracowania, gromadzenie informacji),
 - umiejętność korzystania z różnych źródeł wiedzy,
 - prace domowe,
 - organizacja zeszytów i potrzebnych przyborów.
2. Przy wystawianiu śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej uwzględnia się wyniki nauczania uzyskane przez cały okres (rok), indywidualne możliwości psychofizyczne ucznia, systematyczność oraz zaangażowanie w pracę na lekcji.
 3. Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna jest pochodną ocen bieżących. Nie musi ona jednak być ich średnią arytmetyczną.
 4. Ustalając ocenę roczną uwzględnia się ocenę z I półrocza

IV Ogólne kryteria oceniania z geografii

1. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który

- w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności z geografii określone programem nauczania,
- potrafi selekcionować i hierarchizować wiadomości,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych,
- proponuje rozwiązania nietypowe,
- wykazuje się szczególnym zainteresowaniem przedmiotem,
- aktywnie pracuje na lekcjach,
- bierze udział konkursach szkolnych i pozaszkolnych,
- osiąga sukcesy w Małopolskim Konkursie Geograficznym itp.

2. Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełen zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania geografii,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami,
- samodzielnie interpretuje zjawiska zachodzące w przestrzeni geograficznej,
- rozumie relacje zachodzące między elementami środowiska,
- potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach,
- wykazuje się dużym zainteresowaniem przedmiotem,
- aktywnie pracuje na lekcji

3. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności w zakresie pozwalającym na rozumienie większości relacji zachodzących w przestrzeni geograficznej,
- poprawnie stosuje wiadomości,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne lub praktyczne,
- samodzielnie pracuje z podręcznikiem, atlasem i materiałami źródłowymi,
- aktywnie pracuje na lekcji.

4. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści programowe w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się geografii,
- wyodrębnia, poprawnie nazywa i prosto opisuje rzeczy i zjawiska wraz z lokalizacją,
- rozwiązuje typowe zadania o średnim stopniu trudności, czasem przy pomocy nauczyciela,
- analizuje podstawowe zależności,
- próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowisko

5. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe wiadomości i umiejętności w ograniczonym zakresie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach nie przekreślają możliwości uzyskania przez niego podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki,
- posiada wiedzę i umiejętności, które umożliwiają mu świadomy udział w lekcji,
- rozwiązuje, często przy pomocy nauczyciela zadania typowe o niewielkim stopniu trudności,

6. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności koniecznych do uzyskania oceny dopuszczającej w zakresie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego z geografii
- nie jest w stanie, nawet przy pomocy nauczyciela, rozwiązać zadania o niewielkim (elementarnym) stopniu trudności,
- nie potrafi korzystać z podstawowych źródeł informacji geograficznej tj. map ogólnogeograficznych i map tematycznych.

W przypadku klasyfikacji śródrocznej dopuszcza się sytuację, w której **ocena może być oznaczona + lub – jeśli:**

a.) + wiadomości i umiejętności w danym zakresie nieznacznie przewyższają wymagania przypisane danej ocenie, nie osiągając jednocześnie wymagań do oceny o jeden stopień wyżej.

b.) - wiadomości i umiejętności w danym zakresie nieznacznie odbiegają od wymagań przypisanych danej ocenie, ale znacznie przewyższają wymagania od oceny o jeden stopień niżej

V Śródroczne i roczne wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

**Śródroczne i roczne wymagania edukacyjne na poszczególne oceny
z przedmiotu Geografia klasa 8
Szkoły Podstawowej im. S. Cz. Lorek w Biczycach Dolnych**

Wymagania oparte na programie nauczania geografii w szkole podstawowej - Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
I. Azja				
Uczeń: - wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji - wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji - wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej - wymienia największe rzeki Azji - wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej - wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> - odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji - wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku	Uczeń: - opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata - charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji - przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji - omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji - omawia strefy roślinne Azji - omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji - wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy - wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa	Uczeń: - omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej - omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji - charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej - omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji - omawia płytową budowę litosfery	Uczeń: - analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki - omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych - przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi - omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu - omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów - udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych - omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami - ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych - wyjaśniana podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
- wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji - wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej - określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia cechy środowiska naturalnego Japonii - wymienia główne uprawy w Japonii - określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej - lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach - wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej - określa położenie geograficzne Indii - porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę - wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie - wyjaśnia znaczenie terminu <i>slumsy</i> - wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania - wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie	- wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki - charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii - omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych - omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa w Japonii - przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych - określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej - omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach - przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia - omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach - omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego - podaje przyczyny powstawania slumsów w Indiach - omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej - charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową - omawia cechy środowiska	- na podstawie map tematycznych - wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji - opisuje przebieg trzęsienia ziemi - omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji - opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii - opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii - omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii - omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii - omawia cechy gospodarki Chin - analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych - charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin - przedstawia problemy demograficzne Indii - omawia system kastowy w Indiach	- Południowo-Wschodniej - wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii - analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii - charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej - uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie - przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych - omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin - omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach - charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju - omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu	- strukturze użytkowania ziemi w Azji - wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej - ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii - omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową - opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny - analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
regiony ich występowania • określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu • wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej • wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie	przyrodniczego Bliskiego Wschodu • omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej • przedstawia cele organizacji OPEC	• przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji • analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu • charakteryzuje przemysł przetwórczy Indii • omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie • omawia wpływ religii na życie muzułmanów • przedstawia znaczenie przemysłu naftowego w krajach Bliskiego Wschodu	• omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie	
II. Afryka				

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
Uczeń: • określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia strefy klimatyczne Afryki • wymienia największe rzeki i jeziora Afryki • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce • wymienia główne uprawy w Afryce • wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki • wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki • określa położenie geograficzne Etiopii • wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem • wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem • określa położenie geograficzne Kenii • wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii	Uczeń: • omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki • wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów • charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki • omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce • charakteryzuje znaczenie hodowli zwierząt w krajach Afryki • przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • omawia przemysł wydobywczy w Afryce • wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej • analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu • przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych	Uczeń: • omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki • omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej • omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu • omawia gospodarkę w strefie Sahelu • omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki • omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce • omawia przyczyny niedożywienia ludności w Etiopii • opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Etiopii • wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO • opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł	Uczeń: • omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych • wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej • omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu • omawia typy rolnictwa w Afryce • przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce • omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii • omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce • omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki	Uczeń: • wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce • wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu • ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej • przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim • przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii • określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii • przedstawia argumenty pomagające przełamywać stereotypy na temat Afryki

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
	statystycznych	informacji		
III. Ameryka Północna i Ameryka Południowa				
Uczeń: - określa położenie geograficzne Ameryki - wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających	Uczeń: - wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej - podaje główne cechy	Uczeń: - charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki - omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki - porównuje strefy klimatyczne ze	Uczeń: - wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce - omawia związek stref klimatycznych ze strefami	Uczeń: ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
Amerykę Północną i Amerykę Południową - wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado</i>, <i>cyklon tropikalny</i> - wskazuje na mapie Aleję Tornad - wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku - określa położenie geograficzne Amazonii - omawia florę i faunę lasów równikowych - podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu - wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja</i>, <i>wskaźnik urbanizacji</i>, <i>aglomeracja</i>, <i>megalopolis</i> - wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie - wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej	ukształtowania powierzchni Ameryki - wymienia strefy klimatyczne Ameryki - omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych - podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się - podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii - omawia cechy klimatu Amazonii - podaje przyczyny różnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki - przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej - analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej - przedstawia cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej - omawia ukształtowanie powierzchni Kanady - przedstawia czynniki wpływające na klimat	strefami roślinnymi w Ameryce •charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej •omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych •podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii •opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii •omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki •omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu •omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł •podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie •podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej •przedstawia zasięg występowania lasów w Kanadzie na podstawie mapy tematycznej •przedstawia miejsce Kanady w światowym eksporcie wybranych produktów rolnych na podstawie wykresu •omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych •omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych	roślinnymi w Ameryce • przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce • omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii • podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii • przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce • przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce • określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej • omawia czynniki wpływające na przebieg północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie • opisuje cechy gospodarstw wielkoobszarowych na terenie Kanady • charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych • omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych • omawia przyczyny marnowania żywności na przykładzie Stanów Zjednoczonych	• przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji • przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii • omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej • opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych • wykazuje zależność między ukształtowaniem powierzchni, cyrkulacją powietrza, odległością od morza, prądami morskimi a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie • omawia cechy charakterystyczne gospodarki Kanady z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu • ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych • ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie • przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia główne uprawy na terenie Kanady • wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej • określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto, technopolia</i> • wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych • wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych	Kanady • omawia strukturę użytkowania ziemi w Kanadzie na podstawie wykresu • opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych • wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej • omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu			
IV. Australia i Oceania				
Uczeń: • określa położenie	Uczeń: • charakteryzuje środowisko	Uczeń: • wymienia cechy charakterystyczne	Uczeń: • wyjaśnia wpływ położenia Australii	Uczeń: • wykazuje zależność między

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
geograficzne Australii i Oceanii - wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy - wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen artezyjski</i> •wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii •przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych •wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie	przyrodnicze Australii i Oceanii - charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii - wymienia strefy klimatyczne w Australii - charakteryzuje wody powierzchniowe Australii - omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii - omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej	poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów - omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej - omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii - charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii - omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych - przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii	na klimat - omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii - wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów - omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju Australii	klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii - wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii - określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
V. Obszary okołobiegunowe				
Uczeń: - określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe, nunataki</i> - wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki - wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki - wskazuje na mapie	Uczeń: - wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych - charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki - wymienia zagrożenia środowiska naturalnego obszarów polarnych	Uczeń: - opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych - charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia - opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej	Uczeń: - porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki - wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową - prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych - wyjaśnia status prawny Antarktydy	Uczeń: - omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych - charakteryzuje cele oraz zakres badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie dostępnych źródeł - omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca) 2	podstawowe (ocena dostateczna) 2+3	rozszerzające (ocena dobra) 2+3+4	dopełniające (ocena bardzo dobra) 2+3+4+5	wykraczające (ocena celująca) 2+3+4+5+6
Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego				